

KOD UCZNIĄ		

KONKURS WIEDZY O MAZOWSZU

dla uczniów szkół podstawowych
województwa mazowieckiego

I ETAP SZKOLNY

2023

Instrukcja

Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.

W zadaniach z odpowiedziami: A, B, C, D lub P, F zaznacz jedną poprawną odpowiedź, otaczając ją kółkiem, np.:

☐ B lub ☐ F

Jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl i zaznacz inną odpowiedź, np.:

☒ B ☐ A lub ☒ F ☐ P

Pozostałe zadania wykonaj zgodnie z poleceniami. Odpowiedzi starannie zapisz w wyznaczonych miejscach. Możesz korzystać z lupy.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 60 minut.

Powodzenia!

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ SPRAWDZAJĄCY		
Maksymalna liczba punktów	35	100%
Uzyskana liczba punktów		
Podpis przewodniczącego		

Zadanie 1. (0–3)

Uzupełnij notatkę dotyczącą opisu herbu województwa mazowieckiego. Wpisz właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

Herb województwa mazowieckiego wzorowany jest na historycznym herbie książąt mazowieckich z dynastii (*Piastów / Jagiellonów*) .....
Przedstawia w polu czerwonym białego orła o głowie zwróconej ku (*prawemu / lewemu*) .....
..... skrzydłu (*w koronie / bez korony*) .....
o dziobie i żółtych szponach.

Zadanie 2. (0–2)

Rycina przedstawia herb najbardziej zaludnionego miasta, poza Warszawą, z terenu województwa mazowieckiego. Wypisz niżej cyfrę oznaczającą nazwę miasta i literę oznaczającą liczbę jego mieszkańców.

Źródło: CC0 1.0 [Wikimedia Commons](#)

1. Siedlce
2. Radom
3. Ostrołęka
4. Płock

- A. ok. 53 000 osób
- B. ok. 77 000 osób
- C. ok. 122 000 osób
- D. ok. 215 000 osób

Odpowiedź .....

Mapa do zadań 3, 4 i 5

Mapa na podstawie [Wikipedia](https://pl.wikipedia.org/wiki/Mazowsze)

Zadanie 3. (0–2)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Najwyższe wzniesienie województwa mazowieckiego – wzgórze Altana znajduje się w jego południowej części na A / B i mierzy C / D.

- A. na Wysoczyźnie Ciechanowskiej
- B. na Garbie Gielniowskim

- C. 408 m n.p.m.
- D. 612 m n.p.m.

Zadanie 4. (0–3)

Na podstawie mapy oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Pilica to prawobrzeżny dopływ Buga.	P	F
2.	Tereny charakteryzujące się najniższą wysokością bezwzględną leżą przede wszystkim nad największymi rzekami województwa.	P	F
3.	Południową granicę Wysoczyzny Rawskiej wyznacza rzeka Wisła.	P	F

Zadanie 5. (0–2)

Na podstawie mapy uzupełnij zdania, wpisując w luki właściwe nazwy spośród podanych. (opisy własne za Wikipedią)

Równina Garwolińska, Wysoczyzna Płońska, Równina Radomska, Kotlina Warszawska

5.1. Płaska, piaszczysto-gliniasta równina erozyjno-denudacyjna, we wschodniej części Niziny Środkowomazowieckiej. Graniczy od południowego zachodu z Doliną Środkowej Wisły, od północnego wschodu z Wysoczyzną Kałuszyńską.

Mowa o .....

5.2. Równina morenowa zlodowacenia środkowopolskiego, urozmaicona niewysokimi wzgórzami kemowymi i morenowymi w południowo-zachodniej części Niziny Północnomazowieckiej, między Równiną Raciąską na północy i Kotliną Warszawską na południu i Wysoczyzną Ciechanowską na wschodzie.

Mowa o .....

Zadanie 6. (0–2)

Tekst (własny na podstawie <https://modanamazowsze.pl>) do zadań 6.1 i 6.2.

Ten park narodowy jest jednym z najpiękniejszych pod względem krajobrazowym terenów w Polsce i jednym z nielicznych na świecie parków narodowych przytulonych do współczesnej metropolii. Daje cię wyobrażenia, jak przed wiekami wyglądała pradolina Wisły, porośnięta nieprzebytą puszcza.

6.1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiony opis parku dotyczy kompleksu leśnego o nazwie

- A. Puszcza Pilicka.
- B. Lasy Chojnowskie.
- C. Lasy Łąckie.
- D. Puszcza Kampinoska.

6.2. Na podstawie fotografii zaznacz właściwe dokończenie zdania.

1.

Źródło: Michael Gäbler, CC BY 3.0
[Wikimedia Commons](#)

3.

Źródło: Adrian Gryczuk, CC BY-SA 4.0 [Wikimedia Commons](#)

2.

Źródło: CC0 [Wikimedia Commons](#)

4.

Źródło: CC0 [Wikimedia Commons](#)

W logo opisanego parku znajduje się zwierzę żyjące na jego terenie, które jest przedstawione na fotografii oznaczonej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 7. (0–2)

Tekst (własny na podstawie Wikipedii – [parki krajobrazowe w województwie mazowieckim](#),
[rezerwaty przyrody w województwie mazowieckim](#))

Na terenie województwa mazowieckiego istnieje jeden park narodowy, 9 parków krajobrazowych (w tym jeden projektowany) i aż 189 rezerwatów przyrody.

7.1. Zaznacz właściwą definicję parku krajobrazowego.

- A.** Podstawowym celem tworzenia tej formy ochrony jest zachowanie estetycznych wartości krajobrazu. Na ich obszarze można prowadzić tylko taką działalność gospodarczą, która nie powoduje znacznego przekształcenia naturalnego krajobrazu.
- B.** Forma ochrony przyrody, która obejmuje obszary o powierzchni mniejszej niż parki narodowe (poniżej 500 ha). Tworzy się je, aby chronić roślinność, zwierzęta, budowę geologiczną, rzeźbę terenu oraz lasy. Na ich terenie wszelka działalność gospodarcza jest zakazana.

7.2. Wypisz, spośród podanych, nazwy dwóch parków krajobrazowych znajdujących się, w pełni lub częściowo, na terenie województwa mazowieckiego.

Kampinoski, Mazowiecki, Narwiański, Nadbużański, Poleski

1. .... 2. ....

Zadanie 8. (0–3)

Uzupełnij notatkę dotyczącą wydarzeń historycznych. Wpisz właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

W XIV wieku Mazowsze leżące między Królestwem Polskim a państwem krzyżackim ulegało różnym wpływom [...]. Na skutek tego w 1329 roku książę płocki Wacław musiał złożyć hołd lenny sprzymierzeńcowi Krzyżaków, królowi (angielskiemu / czeskiemu) ..... Janowi Luksemburskiemu. Natomiast w 1351 roku całe Mazowsze stało się państwem lennym Królestwa Polskiego. Zhołdowanie Mazowsza przez (Kazimierza Wielkiego / Kazimierza Jagiellończyka) ..... miało dalekosiężne skutki, [...] dla całej dzielnicy. I choć ziemie te wciąż były odrębnym organizmem politycznym, a jeden z książąt – (Konrad I Mazowiecki / Siemowit III) ..... – w 1370 roku na krótko zjednoczył całe Mazowsze, coraz wyraźniejsze stawało się powiązanie Księstwa Mazowieckiego z Koroną.

Na podstawie: *Mazowsze, wczoraj, dziś i jutro* s. 60.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Po trzecim rozbiórze Polski granice zaborów przecięły Mazowsze. W granicach administracyjnych Austrii znalazły się między innymi:

- A. Płock i Mława.
- B. Radom i Siedlce.
- C. Warszawa i Ciechanów.
- D. Ostrołęka i Łomża.

Zadanie 10. (0–2)

Fragment dokumentu

4. A temu obojemu narodowi, żeby już wiecznemi czasy jedna głowa, jeden pan i jeden król spólny rozkazywał, który spólnymi głosy od Polaków i od Liitwy obran, a miejsce obierania w Polszcze, a potom na Królestwo Polskie pomazan i koronowan w Krakowie będzie, [...].

Źródło: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych*, t. 1, Toruń 1994, s. 129.

Dokończ zdania. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

10.1. Do podkreślonego w tekście wydarzenia dochodziło zawsze w okolicach Warszawy, po raz pierwszy we wsi Kamion, a do kolejnych na polach

- A. Ostrołęki.
- B. Siedlec.
- C. Woli.
- D. Płocka.

10.2. Do podkreślonego w tekście wydarzenia doszło po raz pierwszy w 2. poł. XVI w., a do ostatniego w

- A. 1 poł. XVII w.
- B. 2 poł. XVII w.
- C. 1 poł. XVIII w.
- D. 2 poł. XVIII w.

Zadanie 11. (0–1)

Na podstawie tekstu dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst

*Miasta historycznego Mazowsza były przeważnie ośrodkami dość jednolitymi pod względem narodowościowym. Cudzoziemcy stanowili tu zdecydowaną mniejszość (najwyżej około 10 procent). [...] [Jedni z nich,] w dużej części **katolicy**, szukali w Polsce schronienia przed prześladowaniami religijnymi w macierzystym kraju. Wielu z nich trafiło do gwardii królewskiej i oddziałów autoramentu cudzoziemskiego. Większość [tych] imigrantów zajmowała się obwoźnym handlem bądź rzemiosłem. Niektórzy dodatkowo trudnili się hodowlą. Tak było choćby w Węgrowie w drugiej połowie XVII wieku. [...] [To właśnie tam] zorganizowali [oni] pierwsze manufaktury sukiennicze.*

Na podstawie: Mazowsze, wczoraj, dziś i jutro s. 83.

Powyższy opis dotyczy

- A. Niemców.
- B. Szkotów.
- C. Żydów.
- D. Włochów.

Zadanie 12. (0–2)

Źródło: Magdalena Starowieyska, Dariusz Golik, CC BY-SA 3.0 PL [Wikimedia Commons](#)

Uzupełnij zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Fotografia przedstawia zrekonstruowany budynek XVII-wiecznej **A / B** mieszczący się aktualnie w **C / D**.

A. synagogi	C. Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu
B. cerkwi	D. Muzeum Historii Żydów Polskich – POLIN w Warszawie

Zadanie 13. (0–2)

Obraz Jana Matejki

Źródło: Jan Matejko, [Wikimedia Commons](#)

Na podstawie obrazu zaznacz właściwe dokończenia zdań, wybierając odpowiedzi spośród podanych.

13.1. Na obrazie przedstawiono scenę związaną z

- A.** protestem przedstawicieli miast królewskich z Janem Dekertem na czele.
- B.** koronacją królewską Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- C.** rozpoczęciem insurekcji kościuszkowskiej w Warszawie.
- D.** uchwaleniem Konstytucji 3 Maja.

13.2. Pochód, który kieruje się do kolegiaty (dziś archikatedry) pod wezwaniem św. Jana, wyruszył z miejsca obrad Sejmu Czteroletniego, czyli z widocznego na obrazie

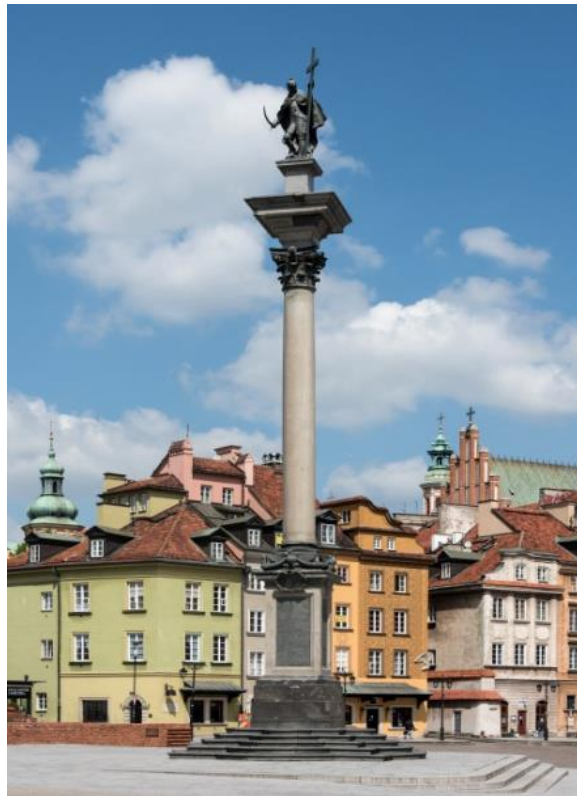
- A.** Barbakanu.
- B.** zamku w Wilanowie.
- C.** Zamku Królewskiego.
- D.** kościoła pod wezwaniem św. Krzyża.

Zadanie 14. (0–2)

Na podstawie tekstu i fotografii zaznacz właściwe dokończenie zdań.

Tekst (własny)

Najstarszy, widoczny na zdjęciu, świecki pomnik w stolicy oraz pierwsza kolumna dla osoby świeckiej wzniesiona w nowożytnej Europie znajduje się w Warszawie.

Źródło: Adrian Grycuk, CC BY-SA 3.0 PL [Wikimedia Commons](#)

14.1. Fotografia przedstawia kolumnę, na szczycie której znajduje się pomnik

- A. kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- B. króla Zygmunta III Wazy.
- C. księcia Józefa Poniatowskiego.
- D. króla Jana III Sobieskiego.

14.2. Pomnik został wzniesiony dla uczczenia pamięci osoby, która

- A. przeniosła stolicę z Krakowa do Warszawy.
- B. wybudowała pierwszą linię kolejową w Warszawie.
- C. w czasie potopu wypędziła Szwedów z Warszawy.
- D. zezwoliła na organizację sejmów walnych w Warszawie.

Zadanie 15. (0–3)

Na podstawie tekstu, fotografii i wiedzy własnej wykonaj polecenie.

Tekst (własny)

Fotografia przedstawia postać bohatera jednego ze zrywów niepodległościowych, w którym udział wzięli mieszczaństwo warszawscy.

Źródło: CC0 [Wikimedia Commons](#)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Postać na pomniku to Jan Kiliński, z zawodu drukarz.	P	F
2.	Powstanie, w którym brała udział osoba z pomnika, wybuchło w 1794 r.	P	F

Zadanie 16. (0–3)

Uzupełnij notatkę dotyczącą Fryderyka Chopina. Wpisz właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

Fryderyk Chopin – wielki polski kompozytor i pianista, urodził się w 1810 r. w (Stalowej Woli / Żelazowej Woli) ..... W 1830 roku na zawsze opuścił Polskę i wyjechał do Paryża. Tam, w 1849 r. zmarł po długiej chorobie; pochowano go na cmentarzu (Powązkowskim / Père-Lachaise)..... Na życzenie Chopina siostra kompozytora przywiozła jego serce do Warszawy. Po latach umieszczono je w (kościół Świątego Krzyża / archikatedrze Świątego Jana Chrzciciela) .....

Na podstawie: Mazowsze, wczoraj, dziś i jutro s. 90.

Zadanie 17. (0–1)

Na podstawie fotografii zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Fotografia

Źródło: CC0 [Wikimedia Commons](#)

Postać przedstawiona na pomniku w pamięci potomnych zapisała się jako dowódca

- A.** bitwy kampanii napoleońskiej w 1809 r.
- B.** wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.
- C.** obrony Warszawy w 1939 r.
- D.** powstania warszawskiego w 1944 r.